

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1917.

Andra kammaren.

Nr 5.

Lördagen den 20 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr talmannen anmälde, att herrar Wiklund och Stenudd inställt sig vid riksdagen, den förre under gårdagen och den senare denna dag.

§ 2.

Justerades protokollet för den 15 innevarande januari.

§ 3.

Herr statsrådet *Vennersten* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 28, angående prisreglering å vissa gödselmedel;

nr 6, angående anordnande vid Skaraborgs regementes kasern-etablissemang av gemensam tvättinrättning för de till Skövde förlagda truppförbanden;

nr 7, angående ordnande av kavalleriets officersaspirantskolas förläggning å Ränneslätt;

nr 9, angående åtgärder för tillgodoseende av vattenbehovet för Norrlands trängkår;

nr 10, angående överlåtelse till lantförsvaret av visst område av förra kronofogdebostället $\frac{5}{8}$ mantal Kvarnberga nr 1 i Åkers socken av Södermanlands län;

nr 11, angående försäljning av viss del av den inom Landskrona stad belägna ön Gråen;

nr 12, angående tillstånd för vaktmästaren vid generalintendentens expedition A. K. Broms att för rätt att åtnjuta ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 21, angående anordnande av elektrisk belysning i Svea och Göta livgardens kasernetablissemang;

nr 23, med förslag till lag om fastighetsbildning i stad m. m.;

nr 29, angående beredande av medel till bestridande av kostnader för tryggande av rikets neutralitet; och

Andra kammarens protokoll 1917. Nr 5.

nr 30, med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Nämnda propositioner blevo på begäran bordlagda.

§ 4.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen i riksdagens andra kammare och de kammarens ledamöter, som blivit utsedde att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning, nedannämnda dagar år 1917.

Den 17 januari.

Sedan kammarens plenum denna dag avslutats, sammanträdde med herr talmannen de åtta ledamöter av kammaren, som blivit utsedde att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning, till fullgörande av berörda uppdrag.

Därvid beslöts till en början, att kanslitjänstemännen skulle utgöras av sex förste notarier, aderton notarier, en förste kanslist, en registrator och sex kanslister, ävensom att det för tjänstgöring vid diskussionsprotokollet vid 1875 och 1888 års riksdagar stadgade arbetssätt skulle jämväl vid innevarande riksdag tillsvidare tillämpas.

I likhet med vad vid föregående riksdagar ägt rum, beslöto herrar deputerade därjämte uttala såsom sin önskan, att, därest med avseende å kammarens diskussionsprotokoll någon av kammarens ledamöter skulle anse sig äga anledning till anmärkning mot det sätt, varpå vederbörande notarie fullgjort sitt åliggande, anmälan därom måtte göras hos sekreteraren, som skulle över dylika anmälningar föra anteckning; och skulle herrar deputerades beslut till kammarens kännedom här antecknas och genom anslag i justeringsrummet kungöras.

Härefter genomgingos de ingivna ansökshandlingarna, varefter herrar deputerade antogo till

förste notarier:

revisorn, filosofie kandidaten *C. Lundgren*,
sekreteraren *T. Hedrén*,
sekreteraren *G. Tägtström*,
sekreteraren, juris kandidaten *C. F. Schött*,
sekreteraren *R. Hellberg* och
revisorn *E. Lindblad*;

notarier:

t. f. förste revisorn *E. Lindström*,
filosofie licentiaten, teologie kandidaten *A. H. F. Reuter*,
e. o. hovrättsnotarien *S. G. Junker*,
amanuensen, filosofie kandidaten *I. Arnoldsson*,
revisorn, *F. Blom*,
sekreteraren *S. Norrman*,
sekreteraren *E. Frigell*,
registratorn *P. B. Romare*,
e. o. kammarskrivaren *A. Michal*,
notarien *L. Norrman*,
fru *Jetta Lundgren*,
filosofie kandidaten *G. A. K. Dahlén*,
amanuensen *C. O. H. Humble*,
juris studeranden *E. Elfner*,
e. o. hovrättsnotarien *E. H. Wallin*,
e. o. hovrättsnotarien, juris kandidaten *A. Elmström*,
amanuensen, filosofie kandidaten *E. Bergendal* och
juris studeranden *P. Sterne*;

förste kanslist:

notarien, juris kandidaten *O. M. F. Seth*;

registrator:

sekreteraren *P. W. A. Hammarskiöld* samt

kanslister:

amanuensen *N. J. Bagge*,
notarien, juris kandidaten *B. Lundberg*,
telegrafassistenten *E. Dahlén* och
juris studeranden *L. Lindblad*;

med skyldighet för de till kanslister antagna tjänstemännen att vid behov tjänstgöra jämväl vid diskussionsprotokollet.

Vidare beslöto herrar deputerade att låta anstå med tillsättandet av två kanslistbefattningar till annan dag, då herrar deputerade, efter det prov med anmälda sökande anstälts, komme att ånyo sammanträda.

Här skulle antecknas att Seth, Hammarskiöld och Bagge redan den 12 samt Lindblad, Elmström och Bergendal redan den 15 innevarande månad på särskild anmodan inträtt i tjänstgöring hos kammaren.

Beträffande därefter vaktbetjäningen beslöto herrar deputerade, att 16 vaktmästare skulle jämväl vid denna riksdag anställas hos kammaren; och blevo härefter till vaktmästare att tjänstgöra tillsammans under innevarande riksdag antagna *C. E. G. Carlberg*, *E. M. Wistrand*, *J. V. Uppgren*, *C. J. F. Svensson*, *H. E. E. Eklund*, *C. O. A. Ohlsson*, *C. H. Björklund*, *W. Zetterqvist*, *B. Rudén*, *A. Hj.*

Lindgren, A. Gustafsson, E. E. Johansson, Erik Andersson, G. A. Zeffer, J. H. Sahlberg och Edvard H. Andersson, varjämte och enär Ohlsson inkallats till tjänstgöring för rikets försvar för tiden till och med den 24 nästkommande februari, *C. G. Rihlén* förordnades att under nämnda tid förrätta Ohlssons göromål.

Till förste vaktmästare förordnades Carlberg, och åt Wistrand uppdrogs att ombestyrta utdelning av ankommande postförsändelser.

Det skulle åligga de antagna vaktmästarna att vid behov och i den mån så ske kunde utföra jämväl annan tjänstgöring hos riksdagen.

Slutligen skulle här anmärkas, att Carlberg, Wistrand och Björklund redan den 8 samt de övriga vaktmästarna utom Ohlsson och Rihlén redan den 14 innevarande januari börjat tjänstgöra hos kammaren.

Den 19 januari.

Sedan prov anställt med de anmälda sökandena till de kanslistbefattningar, som ej blivit den 17 innevarande januari tillsatta, sammanträdde herrar deputerade ånyo, därvid ansökningshandlingarna åter genomsågos och avlagda prov bedömdes, varpå herrar deputerade till kanslister antogo

telegrafassistenten *A. H. Gärden* och

juris studeranden *E. G. Torbiörn*,

med skyldighet för dem att, vid förfall för notarie, vikariera vid diskussionsprotokollet.

Är och dagar som ovan

In fidem
Per Cronvall.

§ 5.

I enlighet med därom den 16 innevarande månad fattat beslut skulle nu företagas val av suppleanter i de ständiga utskotten; och anställdes först val av suppleanter i konstitutionsutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 84 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen», 82 med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» samt 54 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet».

Av de med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo 83 valsedlar

såsom första namn herr *Sterne*,

» andra » »	<i>Magnusson i Kalmar,</i>
» tredje » »	<i>Svensson i Skönsberg,</i>
» fjärde » »	<i>Törnkvist och</i>
» femte » »	<i>Löwegren.</i>

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Hallendorff*,
 » andra » » *Karlsson* i Mo,
 » tredje » » *Andersson* i Höckerum och
 » fjärde » » *Gustafsson* i Brånsta.

Av de med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo 52 valsedlar

såsom första namn herr *Janson* i Kungsör,
 » andra » » *Bogren* och
 » tredje » » *Sjöberg*.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Sterne*,
 » *Hallendorff*,
 » *Janson* i Kungsör,
 » *Magnusson* i Kalmar,
 » *Karlsson* i Mo,
 » *Svensson* i Skönsberg,
 » *Andersson* i Höckerum,
 » *Bogren*,
 » *Törnkvist*,
 » *Gustafsson* i Brånsta,
 » *Sjöberg* och
 » *Löwegren*.

§ 6.

Härefter företogs val av suppleanter i statsutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 81 med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet», 79 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» samt 59 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Lundblad*,
 » andra » » *Erlansson*,
 » tredje » » *Åkerman*,
 » fjärde » » *Jönsson* i Slätåker och
 » femte » » *Lübeck*.

Av de med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo 78 valsedlar

såsom första namn herr *Jansson* i Falun,
 » andra » » *Strid*,
 » tredje » » *Ingvarson*,
 » fjärde » » *Sävström* och
 » femte » » *Tengdahl* och

Av de med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo 58 valsedlar

såsom första namn herr *Olofsson* i Digernäs,
 » andra » » *Hellberg* i Lycksele,
 » tredje » » *Pålsson* och
 » fjärde » » *Bengtsson* i Norup.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Lundblad*
 » *Jansson* i Falun
 » *Olofsson* i Digernäs,
 » *Erlansson*,
 » *Strid*,
 » *Hellberg* i Lycksele,
 » *Åkerman*,
 » *Ingvarson*,
 » *Jönsson* i Slätåker,
 » *Sävström*,
 » *Pålsson*,
 » *Lübeck*,
 » *Tengdahl* och
 » *Bengtsson* i Norup.

§ 7.

Herr statsrådet *Vennersten* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 22, med förslag till lag om expropriation m. m.

Denna proposition blev på begäran bordlagd.

§ 8.

Vidare företogs val av suppleanter i bevillningsutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 85 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen», 82 med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» samt 55 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet».

Av de med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo 83 valsedlar

såsom första namn herr *Holmström*,
 » andra » » *Nilsson* i Kristianstad,
 » tredje » » *Johansson* i Uppmälby,
 » fjärde » » *Uddenberg* och
 » femte » » *Bärg* i Katrineholm.

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Berg* i Staby,
 » andra » » *von Hofsten*,
 » tredje » » *Jönsson* i Boa och
 » fjärde » » *Lithander*.

De med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Jönsson* i Revinge,
 » andra » » *Bergman* och
 » tredje » » *Sundström*.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Holmström*,
 » *Berg* i Staby,
 » *Jönsson* i Revinge,
 » *Nilsson* i Kristianstad,
 » *von Hofsten*,
 » *Johansson* i Uppmälby,
 » *Bergman*,
 » *Jönsson* i Boa,
 » *Uddenberg*,
 » *Lithander*,
 » *Sundström* och
 » *Bärg* i Katrineholm.

§ 9.

Vid nu anställt val av suppleanter i bankoutskottet avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 82 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen», 81 med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» samt 56 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet».

Av de med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo 81 valsedlar

såsom första namn herr *Edbom*,
 » andra » » *Borggren*,
 » tredje » » *Olsson i Rödningsberg* och
 » fjärde » » *Bäcklund*.

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Lindvall*,
 » andra » » *Henrikson*,
 » tredje » » *Olsson i Berg* och
 » fjärde » » *Kahlström*.

De med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Jonsson i Gumboda* och
 » andra » » *Jonsson i Hå*.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Edbom*,
 » *Lindvall*,
 » *Jonsson i Gumboda*,
 » *Borggren*,
 » *Henrikson*,
 » *Jonsson i Hå*,
 » *Olsson i Rödningsberg*,
 » *Olsson i Berg*,
 » *Bäcklund* och
 » *Kahlström*.

§ 10.

Företogs val av suppleanter i lagutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 84 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen», 79 med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» samt 54 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Borg*,
 » andra » » *Svensson i Eskilstuna*,
 » tredje » » *Lindley* och
 » fjärde » » *Lindqvist i Kosta*.

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Holmdahl*,
 » andra » » *Zelahn*,
 » tredje » » *Lorentzon* och
 » fjärde » » *Rydholm*.

De med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Pettersson* i Södertälje och
 » andra » » *Rehn*.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Borg*,
 » *Holmdahl*.
 » *Pettersson* i Södertälje,
 » *Svensson* i Eskilstuna,
 » *Zelahn*,
 » *Lindley*,
 » *Rehn*,
 » *Lorentzon*,
 » *Lindqvist* i Kosta och
 » *Rydholm*.

§ 11.

Slutligen företogs val av suppleanter i jordbruksutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 85 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen», 81 med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» samt 55 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Tysk*
 » andra » » *Hage*,
 » tredje » » *Norin* och
 » fjärde » » *Nordström*.

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Larsson* i Bondarve,
 » andra » » *Svensson* i Betingetorp,
 » tredje » » *Andersson* i Knäppinge och
 » fjärde » » *Bengtsson* i Kullen.

De med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Igel* och
» andra » » *Molin* i Dombäcksmark.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Tysk*,
» *Larsson* i Bondarve,
» *Igel*,
» *Hage*,
» *Svensson* i Betingetorp,
» *Norin*,
» *Molin* i Dombäcksmark,
» *Andersson* i Knäppinge,
» *Nordström* och
» *Bengtsson* i Kullen.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag angående de i paragraferna 5, 6, 8, 9, 10 och 11 här ovan omförmälda valen.

§ 13.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid:

till statsutskottet propositionerna:

nr 2, angående fastställande av postverkets stat för driftkostnader år 1918 m. m.; och

nr 3, angående fastställande av telegrafverkets stat för driftkostnader år 1918;

till bankoutskottet propositionerna:

nr 4, angående årligt understöd åt en befattningshavare vid postverket; och

nr 5, angående årliga understöd åt vissa befattningshavare vid telegrafverket;

till statsutskottet propositionen, nr 24, angående bidrag av telegrafverkets medel till Sveriges rikstelefonisters vilohemsförening;

till bevillningsutskottet propositionen, nr 25, angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta i fråga om vissa postavgifter; samt

till jordbruksutskottet propositionerna:

nr 13, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar;

nr 14, angående eftergift å arrendeavgiften för kronolägenheten Skarnholms kronoäng i Stockholms län;

nr 15, angående viss eftergift i fråga om gällande villkor för beviljade statsbidrag från allmänna och norrländska avdikningsanlagren;

nr 16, angående täckande av brist i extra anslag för år 1916 till expenser för Sveriges geologiska undersökning;

nr 17, angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord;

nr 18, angående avstående eller upplåtande i vissa fall av mark från kronoegendomar;

nr 19, angående upplåtelse av kronan tillhörande jordägarandelar i gruvor;

nr 20, angående personligt ålderstillägg till t. f. byråchefen i domänstyrelsen C. I. Stiernspetz; och

nr 26, angående driftkostnader under år 1918 för statens domäner.

§ 14.

Vidare föredrogos var efter annan de på kammarens bord ligande motionerna; och remitterades därvid:

till lagutskottet motionen nr 6, av herr *Petersson* i Lidingö villastad;

till bankoutskottet motionen nr 7, av herr *Hellberg* i Lycksele;

till bevillningsutskottet motionerna:

nr 8, av herr *Olsson* i Ramsta; och

nr 9, av herr *Olofsson* i Digernäs;

till lagutskottet motionen nr 10, av herr *Olofsson* i Digernäs;

till statsutskottet motionen nr 11, av herr *Widlund m. fl.*; samt

till tillfälligt utskott motionerna:

nr 12, av herr *Widlund*; och

nr 13, av herr *Källman m. fl.*

§ 15.

Avgåvos följande nya motioner, nämligen av:

herrar *Sundström* och *Kaijser*, nr 14, om höjning av det i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln begärda anslag till trädgårdsundervisningen;

herrar *Byström* och *Thorsson*, nr 15, om pension åt förre vaktkonstapeln C. J. Lindahl;

herr *Vennerström m. fl.*, nr 16, om anslag till bidrag för anlägg-

ning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar;

herr *Bengtsson* i Göteborg, nr 17, om avslag å Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda förslag om inrättande av en ny kontrollörstjänst vid tullkammaren i Trälleborg m. m.;

herr *Lindhagen m. fl.*, nr 18, om anslag till Svenska freds- och skiljedomsföreningen;

herr *Lindhagen*, nr 19, om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om det pågående arbetet för en strafflagsreform;

herr *Sommelius*, nr 20, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder för undersökning av olika metoder för bärgning av säd m. m.; samt

herrar *Widlund* och *Winberg*, nr 21, om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om ändring i gällande bestämmelser angående fribiljetter för pensionerade befattningshavare vid statens järnvägar.

Ifrågavarande motioner bordlades på begäran.

§ 16.

Justerades protokollsutdrag.

§ 17.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Jeansson</i> i Kalmar under	7 dagar fr. o. m. den	23 jan.,	
» <i>Akerlund</i>	» 14 »	» 22 »	och
» <i>Rehn</i>	» 7 »	» 23 »	.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 1,28 e. m.

In fidem
Per Cronvall.